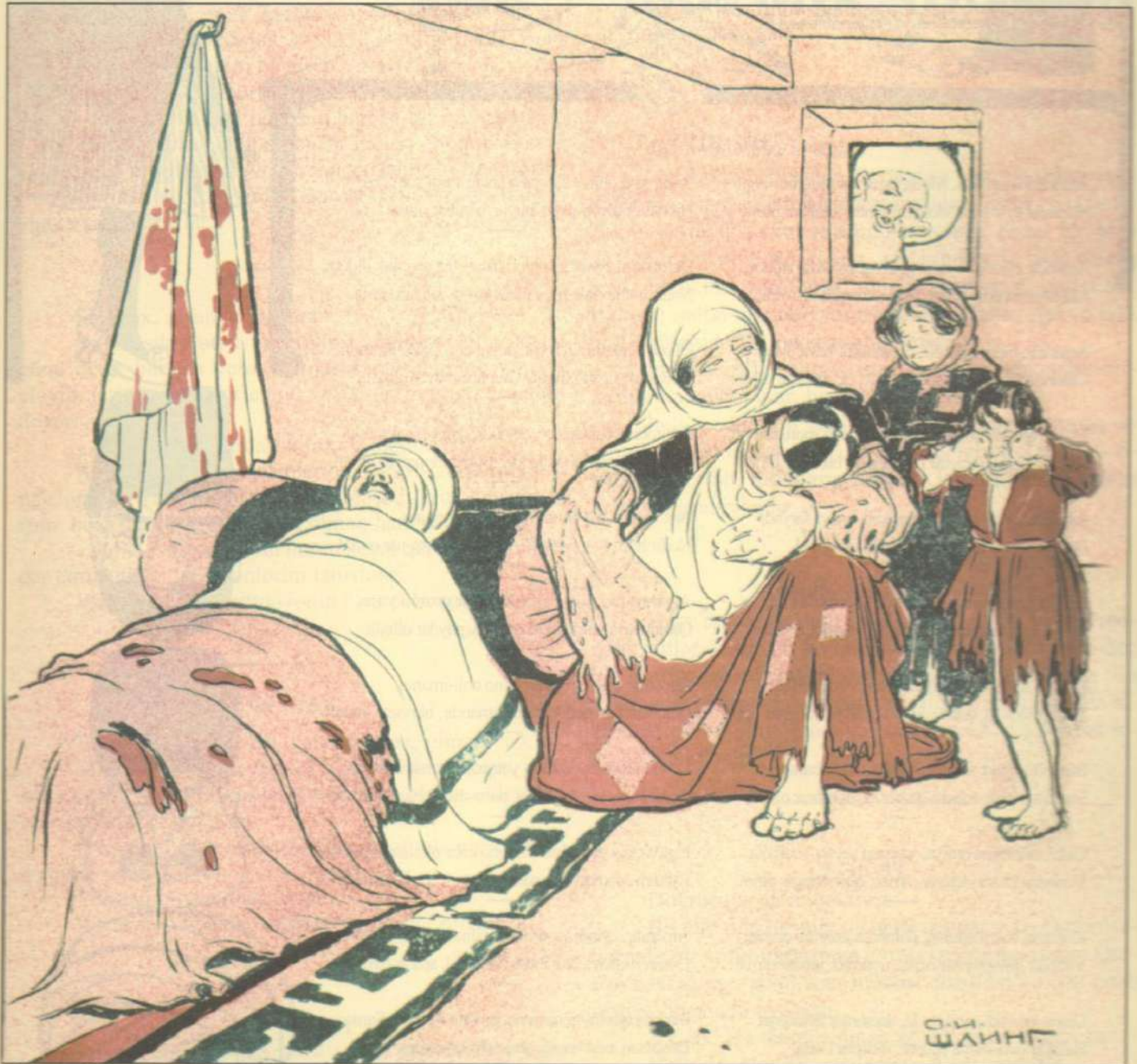

ملا نصر الدين

№3 Qiyməti 12 qəpik.

МОЛЛА НАСРЕДДИНЪ

Цена 12 к. № 3

Litoq. S.Vixova

- Ana, neçə gündür acımdan ölüərəm, mənə çörək.
- Мама, я не ешь несколько дней, умираю от голоду.
- Bala, atan on gündü başını yarıb, naxoş olub, işə gedə bilmir. Ağlama, bir az sakit ol, bəlkə gedəm qonşudan bir tikə çörək alar.
- Дитя мое, отец твой ранил себя на «шахсей-вахсей» и лежит больной; потерни, Аллахъ поможет.

ƏDƏBİYYAT

Amandır bəhsi kəs, Molla, amandır biqərar olma!
Amandır eylə bəs, Molla, amandır xarə zar olma!

Amandır eyləmə hiddət gəlib qeyzə edib şiddət,
Müsləmana edib nifrət, aman, tənqidi-kar olma!

Amandır, binəvə Molla, qaranlıqdır hava, Molla,
Cahanda yox vəfa, Molla, aman, qeybətşiar olma!

Nə cəvhab, nə arəzdir bu, vücudunda mərəzdir bu,
Məgər sənə qərəzdir bu? Aman, biixtiyar olma!

Amandır eyləmə bidad, ucaldıb naleyi-fəryad,
Əhali dərdirni tedad edib də dilfıkar olma!

Bizə nə atəşə yandı, səməndərvar odlandı,
Bəhai, kafər adlandı. Qəmü dərde dıçar olma!

Dilində söhbəti-məktəb edirsən vird ruzü şəb,
Nədir məqsəd, nədir mətləb oyan et, şormsar olma!

Büründün şeyx əbasına, girib molla libasına,
Soxuldun xəlq arasına, kənar ol, bərqərar olma!

Çəkil, dürtülmə ortaya, satəşmə şeyxə, mollaya,
Verilməz pul bu kalaya, aman, qeybətşigar olma,

Kəsilməş səbrü aramın, dolubdur zəhr ilə camın,
Yatıbdır qövmi-yamyamın, ayılmaz, intizar olma!

Dəmə bu əbdi mollaya ki, dursunlar tamaşaya,
Balonla övci-əlaya uçurlar, didədar olma!

Olar, danə rücuun var, sonin əslin fəruun var,
Sücutun var, rükuun var, şəriətdən kənar olma!

Nədir xud əhli-Yevropa edirsən vəsfi-sər ta pa,
Nə oldu həzrəti-papa, buyur, bətibar olma!

Dəmə kim, xamdır millət, danış, biz də edək diqqət,
Nədir qəlbindəki niyyət! Di söylə, lal, kar olma.

Əbəsdir nəqli-hürriyyət, duyubdur fikrini ümmət,
Görək təhsil edə övrət? Ona ümmidvar olma!

A birəhmi-cəfəgüstər, deyibdir hansı peyğəmbər
Ki, getsin məktəbə düxtər? Belə binəngü ar olma!

Bax İncilə və Tövrata, əhadisə, rəvayata,
Nədir hürriyyət övrətə? Amandır, qərqi-nar olma!

Ağarmış saqqalın, başın, keçibdir yetmiş yaşın,
Qırıldı yarı yoldaşın, dayanma, paydar olma!

Keçər bir gün giribanın əlinə əhli-imanın,
Qalar cismın, gedər canın, amandır, bimezar olma!

Düşərsən dəsti-colladə, yetişməz kimsə imdada,
Gedərsən yoxluğa, bədə, ənisi-murü mar olma!

Eşit vəzim, eşit pəndim, sənə zəhr olmasın qəndim,
Eşitdim mən də əyləndim, eşit sən də, fərar olma!

Amandır, eyləmə xidmət, verilməz xidmətə qiymət,
Götür, mollaya bax ibrət. Nihan ol, aşkar olma!

İnanma qövmi-günnamə, bu əhli-Kufəvü Şamə,
Düşərsən axırı damə, amandır, qəmkişar olma!

Budur dörd il tamam oldu, sənə kim, söylə, ram oldu?
Eşit, xətmi-kələm oldu, piyan olma, xumar olma!

Məşədi Sijimqulu

DÜŞMƏNLƏR

Bizim oxumuşların bəzisi aşura günü düşür başyaranların qabağına və ağlaya-ağlaya dəstələr ilə bərabər dolanır. Bunlar iki qisimdirlər:

1) Bir qismi mömin çinovniklər və yarımçıq qoca «intelligent»lərdirlər ki, ölümün yaxınlaşmağını görüb, istəyirlər bəlkə asan vəchlə bir qədər savab qazansınlar. Bu qisim «intelligent»lərimiz, filcümlə, yaxşı adamlardır. Amma heyf ki, bir az axmaqdırlar.

2) Bir qismi də batində dinsiz, amma zahirdə özlərini camaatın nəzərində dindar qələmə verən oxumuşlarımızdır. Bunların çoxu qəzetə yazanlarımızdır. Amma içlərində tək-tək həkimlər və vəkillər də görürük. Bəzi də heç bir sənətin sahibi olmayıb, camaat arasında və camaat içində bəzi məmuriyyətlərə intixab olunmaq axtaran şəxslərdir və çünki bunların hamısı bir növ camaata möhtacdirlər, bu səbəbdən hər bir bicliyi qəbul eləyirlər ki, avama xoş gəlsinlər və bu yol ilə camaatı öz tərəflərinə çəkib nüfuz qazansınlar. Bunlar da yaxşı adamlardır, amma şarlatandırlar.

Söz yox, ağlamaq lazımdır.

Hər kəsdə vətən və millət məhəbbəti olsa, aşura günü çıxar bir uca yerə və müsəlman aləminə tamaşa eləyib, tez yenib gedər evinə və ikiəlli başına vura-vura deyər:

– «Ax, biçərə qardaşlar, ax uzunqulaqlar»...

Amma Allahın heyvanlarının oyunbazlıqlarına etina eləmək və nadan kərbəlayi və məşədilərin vəhşiliklərinə hələ bir növ gedib şərik olmaq haramzadəlikdir!

«Molla Nəsrəddin»in borcu keçəl qardaşları xəbər-dar etməkdir ki, düşmənlərini tanınsınlar.

Eşidən eşidər, eşitməyəninin canı cəhənnəmə!

Molla Nəsrəddin

OLMAZ

Vallah, olmaz, billah olmaz, olmaz, olmaz!

Mən ha deyirdim olmaz, – deyirdilər – xeyr, olar. Mən deyirdim – müsəlmançılıqda teatr olmaz – deyirdilər olar. İndi di gəl gör:

«Nicat»in teatr dəstəsi Hacı İmaməli məscidində üç gecə şəbih gətirib.

Yaşasın «müsəlman» teatırı.

Yaşasın müsəlman rejissoru halvaçı Qılı Beçə.

«Dəli»

MƏTBUAT

«Bəyanül-həqq» qəzetəsi yazır: «Qorodskoy teatr arendasına doqovor proyektı... teatrın remontu üçün vəsalkadan gələn doxoddan fond təşkil etmədi...»

Molla Nəsrəddin

Bax, nə deyim: «Təsfiiyə-i-lisan» böylə olmalı ki, üç sətirdə bir türk sözü olmasın.

«Tərcüman»ın gözü aydın!

«Vəqt»: Bukləmə uyezdində müəzzin H. müəllim barəsində hökumətə danos verib məktəbi polisə təftiş etdirdi.

Molla Nəsrəddin

Biçərə müəllimlər iki cəhənnəm atəşi arasında qalmışlar.

«Tənin», nömrə 469.

«Əslində bir-birinin öz qardaşı olan insanları yekdigərindən ayıran, bir-birindən sovudan, zülm və cəhəllət hökm sürdüüyü qədim əsrlərdə meydana çıxan bir para xəyalpərəst cahillərin fənnə, ağıla, hikmətə zidd olaraq icad elədikləri idealların, amali-fikriyyənin ixtilafıdır. Halbuki indiki mədəniyyət əsri elm və fənn, ağıl və hikmət, müşahidə və maddiyyat dövrüdür.

İndi hər millət elm və mərifət təhsil etdikcə bir-birlərinə məhəbbət edir, bir-birlərinə yaxınlaşır.

İndi mədəni bir millətin borcu yalnız yaşamaq və torpaq davası etmək deyil, bəlkə beynəlmiləl ağıl və fikir davası edib, insanların dərd və kədərlərini mümkün mərtəbə azaltmaqdır...»

Molla Nəsrəddin

Əgər bu sözlər doğru olsa, dünyada ən birinci mədəni millət özümüzü hesab edib fəxr edirik. Çünki heç bir millət alimi insanların qəmlərini göz yaşları ilə azaltmaqda və başqalarından qan aldırmaqda bizim möhtərəm alim mərsiyəxanlarımızın ayaqlarının tozu da ola bilməz.

LƏNƏT

Doğrusu xəcalət çəkiyəm:

Bu gün müxbirimiz «Rəhmsiz» yazır ki, Qazan şəhərində bir nəfər müsəlman övretə İzzətulina xanım Qurban bayramının günü teatr məclisi düzəldib və özü çıxıb teatr səhnəsində oynayıb.

Ax, ax! Bu da müsəlman arvadlarının oxumuşu.

Hələ deyirlər ki, «qızlarınızı dərsə qoyun».

Qoyana lənət!

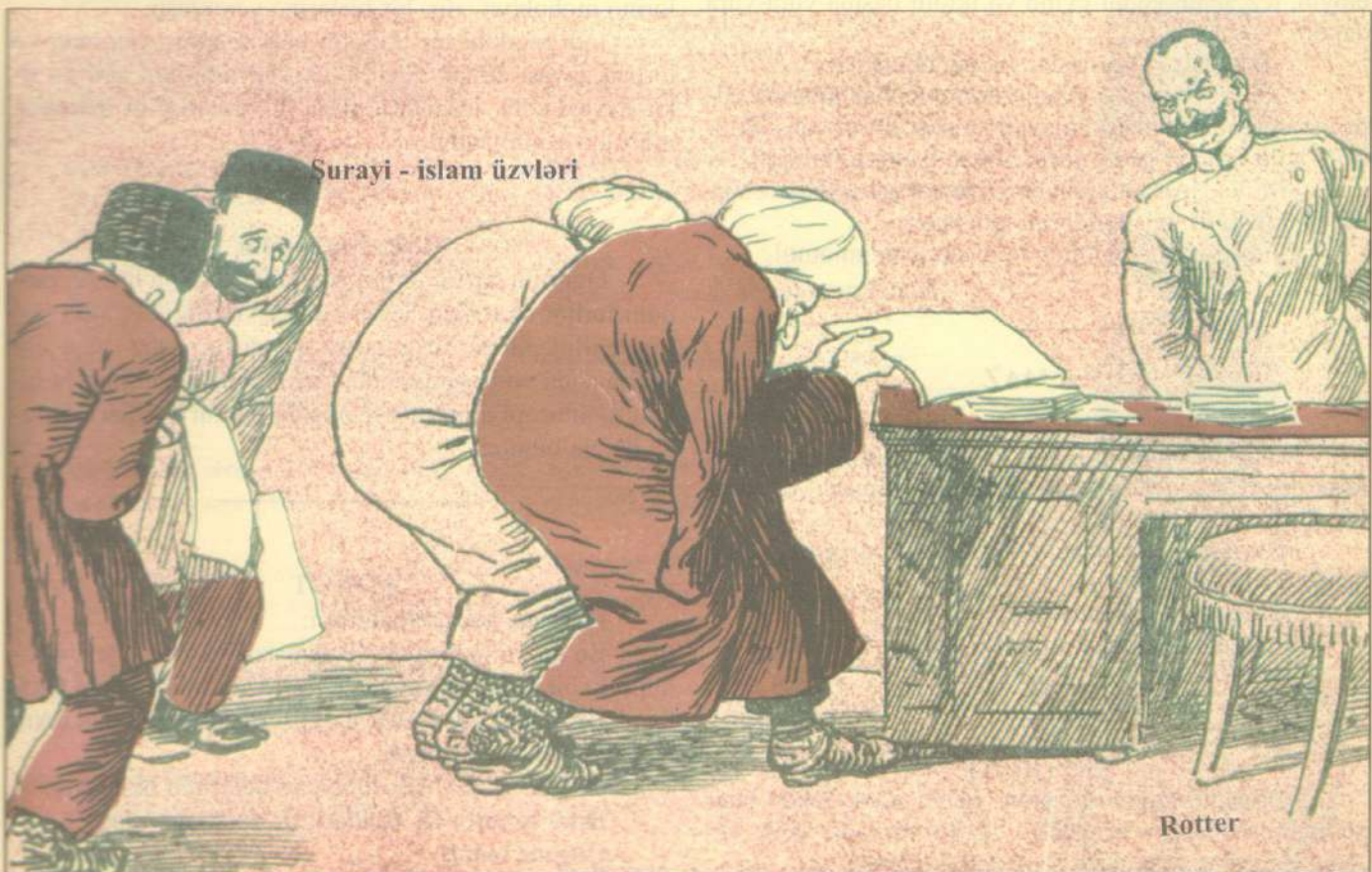
Cəmiyyəti - İslamiyyə üzvləri

Rotter

– Cənab qubernator, Şurayi-islam məktəbinin müəllimləri Osmanlıdan gəlib camaatı türk ittihadına dəvət edirlər.

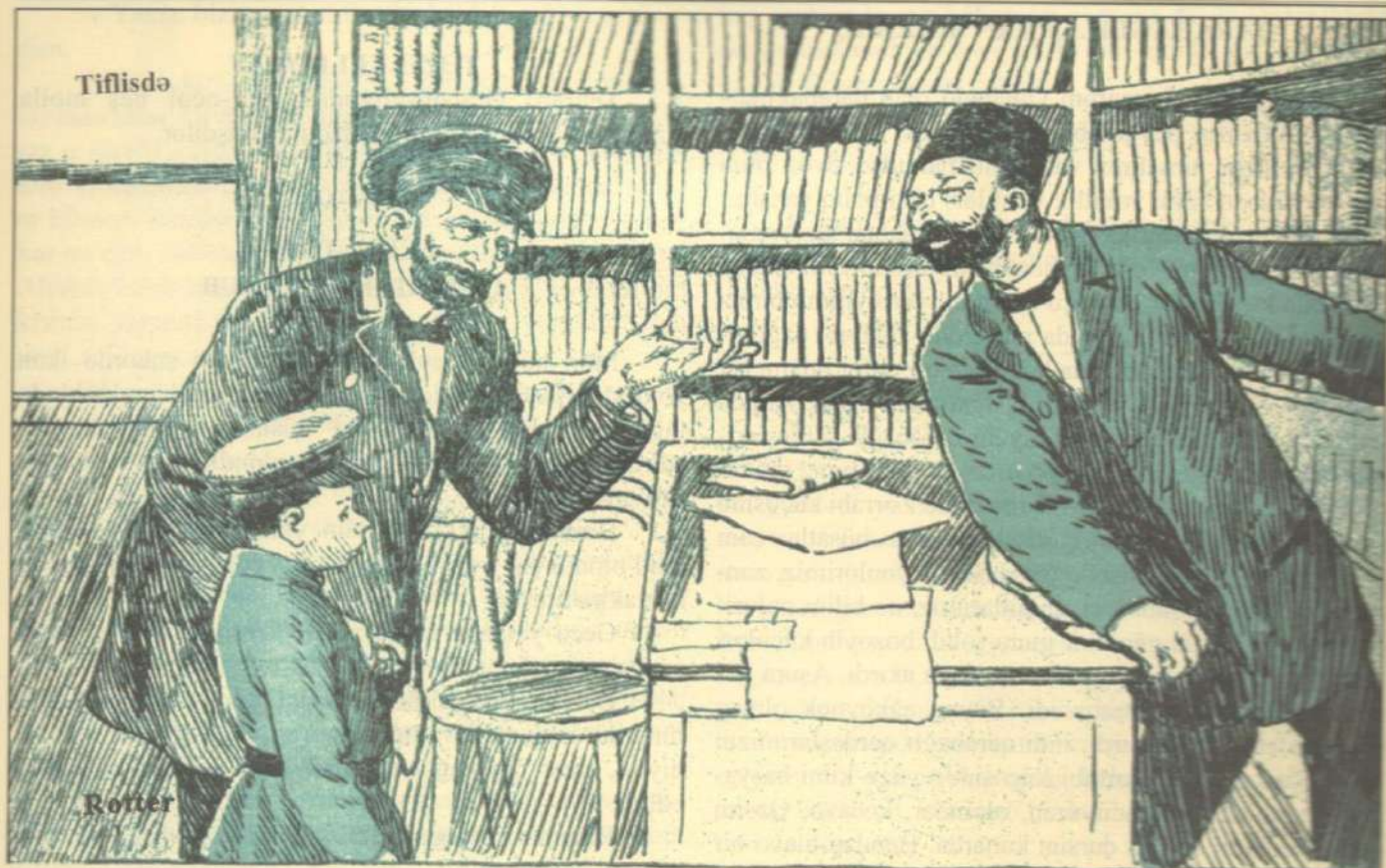
Şurayi - islam üzvləri

Rotter

– Cənab qubernator, Cəmiyyəti-islamiyyə məktəbində də osmanlı müəllimləri var. Bizim məktəbi bağlayanda görək onlarınkı da bağlayasınız.

Tiflisdə

Müəllim: – Dadaş, ordan bir sinözən kitabı ver. Məktəb uşaqlarına təlim verəcəyəm.

İrəvanda İslamiyyə məktəbində

– Qulluqçu saxlamasaq da olar. Hər şeydə qənaət lazımdır.
– Можно обойтись и без сторожа.

QARABAĞLILARDAN RAZILIQ

Molla dayı, istəyirəm Gəncədə olan qarabağlılardan və ələlxüsus peyğəmbərin qız nəvəsi o balaca qarabağlıdan sizin jurnalınız vasitəsilə hamıdan əvəz olub (elə bu barədə hamı vəkillik veriblər) bir razılıq yazam.

Söz orasındadır ki, neçə il bundan qabaq bizim məhərrəm dəstgahımız çox rəvnəqsiz idi. Məhərrəm olanda görürdün ki, gecələr bir neçə adam bir yerə yığılıb bir az şaxsey deyib, gedib bir az da məsciddə ağlayıb, dağılardılar. Aşura günü də olanda hər küçə on nəfər adamı bir yerə yığa bilməzdi ki, baş yarıb, ağköynək olsun. Amma indi... İndi bu başlarına döndüyüm qarabağlı qardaşlarımız işə qarışandan bəri məhərrəmlik büsatımız gündü-gündən tərəqqi etməkdədir. Bircə gəlib Zərrabi küçəsinə çıxaydın, bircə görəydin qardaşlarımız nə büsatlar cəm etmiş idilər. Gecələr neçə yüz şaxsey deyənlerimiz, zəncir vuranlarımız, şəbih çıxardanlarımız, nə bilim nələrimiz var idi. Tasua günü bir günə şəbih bəzəyib küçələri gəzdilər ki, görünlərin ağızlarının suyu axırdı. Aşura gününün dəstgahı bir başqa idi. Bayaq ağköynək olmaq üçün on adam tapılmırdı, indi qarabağlı qardaşlarımızın bərəkətindən bircə Zərrabi küçəsində yüzə kimi başyaran var idi. Hələ zəncirvuran, ələmdar, kəcavə, Qasim otağı, bunların hamısı dursun kənarında. Bundan əlavə bir Haris şəbihi bəzəmişdilər ki, sifəti lap it sifəti kimi idi (çünki onlar öləndən sora it sifətinə düşürlər). Zülcinah bərəsində heç bir deyəsi söz yoxdur. Keçən il Zülcinah çox möcüzələr göstərdi. O cümlədən, biri də bu oldu ki, doğmayan bir övrəti doğuzdurdu (hərçənd Seyid Fəqir ağa da iddia eləyir ki, onun doğmağı mənim duamın bərəkətindəndir, amma yalan deyir, bu möcüzəni bu Zülcinaha yazmaq olar). İndi gəl gör bu il nə büsatlar oldu. Zülcinahın altından beş yüzə kimi övrət keçdi. Balaca qarabağlı atın başını tutmuşdu, uşağı da quyruğunu. Və hər övrətdən bircə manat alırdılar. Müxtəsər, qarabağlı qardaşlarımızı Allah biz gəncəliyə çox görməsin, hərəgah bir neçə il də bu sayaq getsələr, onda tərəqqi edib, lap on səkkizinci göyə çıxarıq. Allah onlardan razı olsun.

Hamıdan əvəz

İdarədən:

And olsun yeri-göyü yox yerdən yaradan Allaha ki, bu qarabağlılar olmasa, məhərrəmlik günləri biz müsəlmanlar xarici millətlər içində utanıb yerə giririk. Məsələn, bu il Tiflisdə Qarabağ dəstəsinin tamaşasına az qalmışdılar Firəngistandan əkkaslar gəlib tamaşa edələr. Xülasə, məhərrəm bərəsində biz Qafqaz müsəlmanları nə qədər ki, canımız sağdır, gərək təşəkkür edək, əvvəl iranlı qardaşlardan və səniyə qarabağlılardan. Allah öz birliyi xatirinə, ildə on gün mömin və 355 gün mərdüməzar müsəlman qardaşların nəzirini dərəcəyi-qəbula yetirsin.

TƏZƏ TELEQRAF

Tehran: Ətəbati-aliyədən ələl-əcəl beş molla xızrsifət məclisi-millinin imdadına yetişdilər.

FELYETON.

QƏBİRDƏN MƏKTUB

Mən hələ buraya köçməmiş, yəni şəhərdə ikən yoldaşlarımla neçə dəfələr Cümə məscidi məktəbində yığılıb, məktəbin tərəqqisi xüsusunda müzakirələr edirdik. Məktəbi daha artıq rəvnəqləndirmək, böyütmək istəyirdik.

Hərçənd indiki məhəllə yoldaşım Qazi Məhəmməd əfəndi çox vaxt müzakirəmizi pozub ortaya belə bir müzakirə atırdı:

Gecə yatanda paxlava yeməkmi xeyirlidir, yoxsa camış qaymağını?

Qazinin bu sualını həll üçün yoldaşlarım ikiye bölünürdü: kimi paxlavanın sinəgirlərə, dizlərə qüvvət verdiyini, kimi qaymağın qocaları cavanlandırdığını iddia edirdi.

Bununla belə genə arabir məktəb fikrini eləyirdik. Az-çox iş görürdük.

Ol vəqt ondan artıq da iş görmək də olmazdı. Hamı ilə bərabər mən də deyirdim ki, millətimiz üçün çox şey istəmək hələ tezdir, camaat avamdır, görmədikləri şeylər ilə bunları ürkütmək ağıl deyil.

Hər şey yavaş-yavaş olar – deyirdim.

Şəhərdən qəbristan məhəlləsinə, bu sakit aləmə köçməyin yaxınlaşdığını duydum. Fikir etdim ki, sağlığında millətə layiqli bir xidmət edə bilmədim, etməyi bacarmadım. İndi o biri aləmə köçürəm, yaxşısı budur ki, evlərimin cümlə əşyasını, yerlərimi millətimin maarif işlərinə vəsiyyəət edəm. Gələcəkdə millətimin gözü açılar, vəqflərim ilə çox mənfəətli işlər görər - dedim.

Ağlım yerində olduğu halda yanıma dörd-beş mötəbər adam çağırırdım, onları şahid tutub hər şeyimi millətin maarif işlərinə vəqf etdim.

Bir az zaman sora, indiki aləmə köçdüm. Çox çəkmədi, ruhuma paltar hökmündə olan bədənim qurdlar, əqrəblər yedilər. Mən, yəni ruh təkə qaldım. Neçə vaxtdan bəridir ki, cümə axşamı günləri şəhərə gəlib dolaşıram.

Keçən həftə genə şəhəri, xüsusən öz qohumlarımı dolaşmağa gedirdim. Yoxuşun aşağısında Qazi Məhəmməd əfəndiyə rast gəldim ki, o da şəhəri dolaşıb yerinə, yəni qəbrinə gəlirdi. Gördüm halı çox pərişan. Mən sual etmədən başladı ki: «Yoldaş, heç getmə! Məscid məktəbinin halını, şəhərin ağalarını, hələ bizim əski yoldaşların məşğuliyyətlərini, işlərini görsən peşiman olarsan. Bizim vaxtımızda genə bir zad, bir qeyrət, bir iş var idi.

Güman edirdim ki, Şəki beş-on il sora özgə cür tərəqqi edər. Amma gördüm ki, doğrudan da, özgə cür, yəni başaşağı tərəqqi edir».

– Yaxşı, bizim qohumlar nə halda? – deyər sual etdim.

Başladı ki: – Of, onları heç soruşma. Məscid məktəbində idim, bir də duydum aşağı tərəfdən səs-küy gəlir, tez o tərəfə yüyürdüm, akoşkanın deşiyindən içeri girdim. Gördüm bir qiyamətdir qopur: «Məclis bir zad qayıra bilməz, Əbdüssəlam ağanın qanuni vəsiyyəti yoxdur, hər nə malı qalıbsa bizimdir. Dəli deyilik ki, öz malımızı Allahın kasıb-kusublarına dağıdaq, çox da ki, dörd-beş kişinin yanında vəsiyyət eləyib, kağızı yox, bir zadı yox...» səsləri ucalırdı.

Mən yoldaşımdan bu sözləri eşidincə dəxi şəhərə getmək, onların üzünü görmək istəmədim: geri qayıdıb yerimə gəldim. Və hər dəqiqə Allaha yalvarıram ki, ilahi, işlər sənə əyandır, sən bilirsən ki, hər şeyimi millətimin maarifi yoluna vəqf eləmişəm.

İlahi, sən mənim arvadımın, bacımın, qaynımın, yeznəmin ürəklərinə mərhəmət hissi burax! İlahi, sən onları haqq yoluna çağır ki, mənim vəqflərimə tamah edib özlərini dünya və axirətdə bədbəxt eləməsinlər!

İlahi, sənə əyandır ki, əgər mənim vəsiyyətimi puç edib millətə vəqf elədiyim malları yesələr, qiyamətə qədər ağlayıb haqqımı istəyəcəyəm!

İlahi, sən mənim qohumlarıma elə pis, murdar tamah vermə ki, sənəin şiddətli intiqamına, camaatın əbədi lənətinə düşər olalar.

Əbdüssəlam ağa Qaziyev

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Buxara – Sünnülər ilə şiələr «Din və məişət»in istədiyi kimi, öylə ittifaq edib qucaqlaşdılar ki, məhəbbətin şiddətindən yüzə qədər müsəlman şəhid oldu.

Şamaxı – Hacı Əbdürrəhim əfəndi öz evindəki yüksək rəsədxanasından böyük aftaba durbini ilə quyruqlu ulduzun hərəkətini təftiş edir.

Bu barədə yazacağı məqaləsini köhnədən yazıb Peterburqa göndərdiyi heyət kitabına əlavə edəcək.

Gəncə – Məhərrəm münasibəti ilə göydə dəhşətli bir quyruqlu ulduz görünməyə başladı.

Molla Məşum kəşf edib ki, bu quyruqlu ulduz məhərrəmdə baş yarmayanların başına düşəcək.

Tiflis – Buradakı iranlılar məhərrəmdə cənab şeyxülislam ilə Molla Nəsrəddinin acığına o qədər şiddətli

baş yardılar ki, rus hökuməti qorxuya düşüb Ərdəbildəki qoşun komandirinə teleqraf ilə əmr etdi ki, qoşunu Ərdəbildən Tehrana tərəf çəksin.

İrəvan – Buranın bəzi dinsiz cavanları şəbihə şəkk götürməklərinə görə zəlzələ mələkləri şəhərimizi bərk titrədir oynatdılar.

ŞƏRİƏT ƏMUDU

Cənab Ağa Seyid Abdulla Bəhbəhani Tehrana gələn gündən, yəni səfərdə-dövləti-faximə ilə bazdiddən sora bu xəyalə düşüb ki, şəriət əmudu qayıtdırsın. Ona binaən gecə-gündüz ağanın müridləri və bir neçə nəfər mahir ustad çox təcil ilə əmudu qayımağa məşğuldurlar. Ağa əmudu götürüb gedəcək vəzir-ədliliyyənin qapısını bağlasın, necə ki, o, mollaların qapısını bağlayıb. Oradan gedəcək vəzir-maarifin başına bir əmud vurub və cəmi təzə məktəblərdə oxuyanları və qəzetəçiləri kafir eləyib cəhənnəmə atacaq ki, onlar köhnə üsulu cəhənnəmə atıblar bəs deyil, hələ indi başlayıb hüriyyəti-zənan söhbəti də danışırlar.

Bu zərbətə Təbriz əncümənində və Nəcəfdə Molla Qurbanəlidən «əhsən», «əhsən» səsi ucalacaq. Oradan salavat çəkə-çəkə «va şəriətə» deyər-deyər gələcək vəzir-maliyyənin qapısına bir əmud vurub tamam vəzarəti tarmar edəcək ki, məşrubata aqsız qoymaq bəs deyil, hələ yavaş-yavaş mövqufata da əl uzadıb istəyirsiniz şəriəti tarmar edəsiniz. Bu zərbətin səmindən tamam iranlılar diksinib deyəcəklər:

Zərbətu Məhəmməd Əli və Əmiri-Bahadır əfzəlün min zərbəti Seyid Abdulla.»

POÇTA QUTUSU

Mərvdə «Zəvvar»a: Məşhədi-müqəddəsdə zəvvarlar üçün siğeyi-mütənin iddəsi yoxdur. Nahaq yerə axundun təklifinə razı olmayıbsınız və fürsəti fəvtə veribsiniz.

Culfada «Cüvəllağ»ya: «Nəsihət» çap olunmayaacaq.

Bakıda «Hərcay»ya: Nəsr ilə yazdığınız məqalə qəzetə üçün çox layiqlidir, amma jurnalımıza əl verməz. Nəzminiz çap olunur.

Müdir və baş mühərrir: Cəlil Məmmədquluzadə

Персидское консульство
Iran konsulxanası.

Naib
Sinezenütdöyle. Iran konsulu axund Mərziye ülməmalik
Konsulu